

2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Ders Kitabındaki Görünüşleri

Hatice Dilek ÇAĞ*

Öz

2024 yılı Mayıs ayında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin (TYMM) kabul edilmesiyle birlikte Türkçe dersi öğretim programında köklü bir değişikliğe gidilerek program yeniden yapılandırılmıştır. Bu araştırmada 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki dinleme/izleme öğrenme çıktılarının 5. sınıf ders kitabındaki görünüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıyla yürütülen araştırmada veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda 5. sınıf Türkçe ders kitabının 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki dinleme/izleme öğrenme çıktılarına karşılıklı görülmüştür. Yine de dinleme/izleme öğrenme çıktıları açısından 5. sınıf Türkçe ders kitabında iyileştirilmesi gereken hususların olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarından hareketle sonraki eğitim-öğretim dönemi için hazırlanacak Türkçe ders kitaplarında bu hususların dikkate alınması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrenme çıktıları, 5. sınıf Türkçe ders kitabı

The Reflections of Listening/Watching Learning Outcomes of the 2024 Turkish Language Curriculum for Middle Schools on the 5th-Grade Turkish Textbook

Abstract

In May 2024, with the adoption of "The Century of Türkiye Education Model" (TYMM), Turkish language curriculum was fundamentally restructured. In this line, the current study aims at identifying the reflections of the listening/watching learning outcomes of the 2024 Turkish Language Curriculum for Middle Schools on the 5th-grade Turkish textbook. In the study conducted using the case study design, one of the qualitative research methods, we examined the study data through content analysis. The findings revealed that the 5th-grade Turkish language textbook aligned with the listening/watching learning outcomes outlined in the 2024 Middle School Turkish Language Curriculum. However, the results also showed that certain areas in the 5th-grade Turkish textbook needed improvement to better address these outcomes. Based on the results, it is recommended that future Turkish language textbooks incorporate these considerations for subsequent academic years.

Keywords: The Century of Türkiye Education Model, Turkish language curriculum for middle schools, learning outcomes, 5th grade Turkish textbook

Giriş

Toplum sürekli gelişim ve değişim hâlinindedir. Bu nedenle öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları farklılaşmakta ve çağın gerektirdiği insan tipi değişmektedir. Kültürel değerler, toplumsal normlar, bilim ve teknolojiye bağlı olarak ülkelerin ihtiyacı olan nitelikli insanı yetiştirebilmek için eğitim sisteminin toplumdaki değişimlere cevap verecek şekilde zaman zaman güncellenmesi gerekmektedir. Öğretim programları da bir ülkenin eğitim-öğretim sisteminin standartlaşmasını sağlayarak eğitim hedeflerine ve ülkenin yetiştirmek istediği insan tipine bizleri ulaştıran en önemli araçlardır. Eğitim sisteminin değişimlere uyum sağlayabilmesi, bireylerin içinde yaşadıkları çağa ayak uydurabilmesi ve

* Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara, dilekcag@yandex.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-3359-0284

toplumun gelişimine katkıda bulunabilmesi için dönemin şartlarına göre öğretim programlarının düzenlenmesi elzemdir. 21. yüzyılda bilgi akışının yoğun olduğu, bilginin hızlı bir şekilde güncellendiği bir dönem yaşanmaktadır. Bu dönemde dünyanın her geçen gün küreselleştiği ve dijitalleştiği görülmektedir. Bu yüzyılda değişim ve dönüşüme hızla uyum sağlayabilen, çok sayıdaki bilgiden güvenilir ve doğru olanı seçebilen, bilgiyi doğru kullanabilen ve farklı durumlara uyarlayabilen insanlar yetiştirebilmek önemlidir.

Bireylerin 21. yüzyılda topluma üretici olarak katılabilmeleri için bir bilgi alanının temel içeriğini hızlıca öğrenmeleri yeterli olmamaktadır. Aynı zamanda iş ve yaşam için gerekli olan temel öğrenme, yenilik, teknoloji ve kariyer becerilerinde ustalaşmaları gerekmektedir (Trilling ve Fadel, 2009, s. 16). 21. yüzyıl insanının kişisel, kamusal, eğitsel ve mesleki alanlarda başarılı olabilmesi için gerekli olan bu becerilerin müfredat içerisinde yer alması oldukça önemlidir. Çünkü bu çağın öğrencisi bilgiye ulaşmakta zorluk yaşamamakta ve dünyanın farklı coğrafyalarındaki insanlara istediği anda rahatlıkla ulaşabilmektedir ancak bu çağın öğrencisinin bu yüzyıla uyum sağlayabilmek için pek çok zorlukla mücadele etmesi, birçok beceriye sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle sadece bilginin aktarıldığı bir okul ortamı öğrencileri topluma hazırlamak için yeterli olmamaktadır (Melanlıoğlu ve Aran, 2023, s. 327). Diğer bir ifadeyle 21. yüzyıl insanından beklenen sadece bilgi açısından donanımlı olması değil aynı zamanda bilgilerini beceriye dönüştüren ve bu becerilerini yaşama yansıtarak gerektiğinde kullanılabilen bireyler olmalarıdır. Bu nedenle öğretim programlarının bilgiyi aktarmanın ötesine geçerek bilginin beceriye dönüştürülmesine imkân tanıyacak şekilde yapılandırılması önemlidir. Öğretim programları yapılandırılırken öğrencilerin hayatlarının farklı alanlarında ihtiyaç duyabilecekleri önemli becerilerle donatılabilmesi için onların gerçek yaşam durumları ile okul ortamında karşılaşmaları sağlanmalıdır. Ayrıca programların disiplinler arası bir yaklaşımla çok yönlü bireyler yetiştirilmesine hizmet edecek şekilde tasarlanması gerekmektedir. Tüm bu nedenlerle öğretim programları zaman zaman çağın ihtiyaçlarına göre düzenlenerek dönemin gerektirdiği insan tipini yetiştirmeyi hedefler. Türkiye’de de bu değişim ve dönüşüme kayıtsız kalınmayarak zaman zaman öğretim programlarında değişiklikler yapılmış böylece Türk eğitim sisteminin çağa ayak uydurabilmesinin, eğitim hedeflerine daha hızlı ve etkili şekilde ulaşılmasının önü açılmak istenmiştir. Bu amaçlarla 2024 yılı Mayıs ayında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kabul edilmiş ve öğretim programlarında köklü bir değişikliğe gidilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ve Ortaokul Türkçe Öğretim Programı

TYMM eğitimin millîleştirilmesi düsturundan hareketle oluşturulmuş bir modeldir. “TYMM, felsefe, vizyon, programlar ve ekleriyle Türk Eğitim Sisteminin yeni bir evreye girişi olarak değerlendirilebilir.” (Akpınar, Özer, Oral ve Köksalan, 2024, s. 59). TYMM ile beceri temelli bir öğretim programına geçiş için önemli bir adım atılmıştır (Türk Eğitim Derneği, 2024). On yıllık uzun soluklu bir çalışmanın ürünü olan TYMM’nin hazırlanmasına yönelik ilk somut çalışma Millî Eğitim Kalite Çerçevesi’dir. Bu çalışmada öğrencilerin sahip olması gereken somut beceriler tanımlanmış ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nin uygulanmasına ilişkin yönetmeliğin yayımlanmasıyla 8 anahtar yetkinlik programlara girmiştir [Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024c]. TYMM’yi ortaya çıkaran bir diğer bağlam K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli’dir. Bu model TYMM’nin teorik arka plan çerçevesi olarak düşünülebilir (Akpınar vd. 2024, s. 64). K12 Beceriler Çerçevesi için uzman akademisyen ve öğretmenler bir araya gelerek kavramsal becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerilerini, eğilimleri, alana özgü becerileri, süreç bileşenlerini ve göstergeleri belirlemişlerdir (MEB, 2023, s. 15).

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının (TTKB) resmî internet sitesi incelendiğinde TYMM ile bireyin bilişsel, sosyal, duygusal, fiziksel ve ahlaki gelişiminin bütüncül bir anlayışla sağlanmasının amaçlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda öğretim programlarının hazırlanmasında bilgi ve becerinin sentezlenerek soyut zihinsel süreçlerin somutlaştırılmasına; millî, manevi, evrensel değerlerin programa nüfuz ettirilerek öğrenciye kazandırılmasına; öğrencinin aktif ve çevresiyle etkileşim hâlinde olmasına, ölçme ve değerlendirmenin nesnel ve açık biçimde gerçekleştirilmesine dikkat edildiği ifade edilmektedir.

Beceri oluşturmayı ve geliştirmeyi merkeze alan günümüz eğitim anlayışı, düşünme ile öğrenmenin temel amacı durumundaki dil becerilerinin önemini bir kez daha ortaya çıkarmıştır (Polat, Deniz ve Kurtul, 2024, s. 475). Bu nedenle TYMM’de Türkçenin öğretimi üzerinde durulmuş ve

2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Görünümleri

Türkçenin önemi vurgulanmıştır. TYMM'de dil; insanın varlık dünyasına erişiminin, düşünceyi oluşturmasının ve değer üretmesinin, dolayısıyla kendini ve başkalarını anlamlandırmasının temel aracı olarak değerlendirilmektedir. TYMM'de Türkçe; bütün zenginliği, derinliği ve estetiği ile toplumun birbiriyle iletişimine, bu iletişimi anlamlandırma çabalarına ve kültür unsurlarımızın nesilden nesile aktarılmasına öncülük ve eşlik eden bir unsur olarak nitelendirilmektedir. Bu nedenle Türkçenin öğretimi ve geliştirilmesi TYMM'de temel bir politika olarak yer almakta, eğitimin her aşamasında Türkçenin öğretimine ve doğru kullanımına titizlikle dikkat edilmesi için gerekli olan becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir (MEB, 2024, s. 4). Türkçenin öğretimi ve geliştirilmesi temel politika olarak değerlendirilmiş, tüm öğretim programlarında Türkçenin öğretimine, doğru ve etkili kullanımına titizlikle dikkat edilmesi gerektiğine değinilmiştir (MEB, 2024, s. 12). TYMM'de Türkçe alan becerileri; tüm beceri alanlarının, okuryazarlıkların, eğilimlerin ve değerlerin temel bileşeni olarak ele alınmıştır (MEB, 2024, s. 24). Kısacası tüm öğretim programlarında Türkçenin doğru ve güzel kullanılmasına dikkat edilmesi istenmiş, Türkçe öğretimi programın baş aktörü olarak düşünülmüştür.

Öğrencilerin tüm akademik alanlardaki başarısı dil becerilerindeki yetkinliklerine bağlı olduğu için öğretim programları içerisinde Türkçe öğretim programı oldukça önemlidir (Memiş ve Kalyoncu, 2024, s. 177). 2024 yılı Mayıs ayında TYMM'nin kabul edilmesiyle birlikte Türkçe dersi öğretim programında köklü bir değişikliğe gidilerek program yeniden yapılandırılmıştır. 2019 Türkçe dersi programına göre daha ayrıntılı ve kapsamlı bir şekilde hazırlandığı görülen 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'nda birçok değişikliğe gidilmiştir. Programın öne çıkan özellikleri şu şekilde özetlenebilir:

- Kazanım ifadesi programdan tamamen kaldırılmıştır. Programda kazanım ifadesini birebir karşılayan herhangi bir terime yer verilmemiştir. Kazanım yerine öğrenme çıktıları, süreç bileşenleri ifadeleri programa eklenmiştir.

- Değerler, eğilimler, okuryazarlık becerileri ile sosyal-duygusal beceriler programlar arası bileşenler olarak programa dâhil edilmiştir.

- Her temada zorunlu olarak yer verilmesi gereken öğrenme çıktıları programda belirlenmiştir. Zorunlu öğrenme çıktılarının yanı sıra ihtiyaç duyulan diğer öğrenme çıktılarına ders materyallerini hazırlayanlar ile öğretmenler tarafından yer verilebileceği ifade edilmektedir.

- Ölçme ve değerlendirmenin süreç temelli olması gerektiği bir önceki programa göre daha fazla vurgulanmış, her dil becerisi için öğretmenlerin sene başında tanılayıcı ölçme araçları kullanarak öğrencilerin mevcut durumlarını belirlemeleri ve yıl içerisinde de her beceri için gelişimlerini takip etmesi istenmiştir.

- Üretim atölyesi, dinleme/izleme ve okuma atölyesi etkinlikleri programa dâhil edilmiştir. Bu atölyelerde dört temel dil becerisine ilişkin uygulamalı çalışmalar yapılması ve dört dil becerisinin de ihmal edilmeden Türkçe derslerinde ele alınabilmesi amaçlanmıştır. Bir beceri dersi olan Türkçe dersinin atölye çalışmalarıyla desteklenmesi istenmiştir.

- Geleneksel dil öğretiminden kavramsal olarak uzaklaşıldığının ifade edilebilmesi için dil bilgisi terimi yerine dil yapıları ifadesi kullanılmıştır. Dil yapıları ile söz varlığının dil becerilerini gerçekleştirebilmek için birer araç olduğu vurgulanmış, bu nedenle dil yapıları ile söz varlığı öğrenme çıktılarına ve ölçme-değerlendirme süreçlerine dâhil edilmemiştir. Programda dil yapılarının öğretiminde işlevsel bir yaklaşım benimsenmiş, bu nedenle dilin anlam ve yapı boyutuna ilişkin bilgiler kural uygulama olarak değerlendirilmiştir. Bu bilgilerin beceriye dönüştürülmesi ve yapılarla ilişkin bilgiler yerine becerilerin ölçülmesi amaçlanmıştır.

-Dinleme/izleme, okuma ve yazma becerileri için kullanılması gereken bilişsel stratejiler ile üst bilişsel stratejilere programda ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Strateji, yöntem ve teknikler için Kademeli Sorumluluk Devri Modeli kullanılması istenmiştir. Böylece başlangıçta öğretmeni model olarak strateji, yöntem ve tekniğin nasıl kullanılacağını öğrenen öğrencilerin zamanla bunları bağımsız olarak kullanabilecek hâle gelmeleri amaçlanmaktadır.

-Farklılaştırma etkinlikleri ile öğrencilerin ihtiyaçları, öğrenme hızları ve bireysel farklılıkları dikkate alınarak zenginleştirme ve destekleme çalışmaları yapılması istenmiştir.

2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Dinleme/İzleme Becerisi

Programda dinleme/izleme becerisinin uygulama esasları şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Dinlemede öğrencinin sadece işittiklerini, izlemede ise bazen sadece gördüklerini bazen de gördüklerini ve işittiklerini birlikte anlaması söz konusudur. Öğretmen dinleme/izleme uygulamalarında amaca uygun dinleme/izleme materyalini seçerken bu duruma dikkat eder.

2. Öğrenme çıktıları yoluyla öğrencinin dinleme/izleme sürecini yönetme, kurallarını uygulama, söz varlığını geliştirme, anlam oluşturma, kendini değerlendirip tepki ortaya koymak suretiyle yansıtma yapma becerilerini kazanması amaçlanmaktadır.

3. Öğrencinin dinlediğini/izlediğini anlama becerisi tüm sınıf seviyelerinde eğitim öğretim yılı başında yapılan tanılama ölçümleri ile değerlendirilir ve bu alandaki gelişimleri yıl boyunca izlenir.

4. Dinleme/izleme becerisinin geliştirilmesinde özellikle strateji ve yöntemlerin öğretimi ile üst düzey düşünme becerilerini kullanmayı gerektiren öğrenme çıktılarında model olmayı içeren öğretim süreçlerine yer verilir.

5. Programdaki öğrenme çıktılarının bazıları bir başka öğrenme çıktısı için ön koşul niteliğindedir. Örneğin ön bilgileri harekete geçirme, anlamayla ilgili diğer öğrenme çıktılarının çoğunda ön koşuldur. Ön koşul niteliğindeki öğrenme çıktılarına ulaşılmadan onun kullanımını gerektiren öğrenme çıktılarına yönelik çalışmalara geçilmez. Gerekteğinde ek çalışmalarla ön koşul olan beceriler geliştirilir.

6. Programdaki bazı öğrenme çıktıları arasında öncelik sonralık ilişkisi bulunmaktadır. Çalışmalar düzenlenirken buna dikkat edilir. Bu doğrultuda yüzey anlamı elde etmeye yönelik öğrenme çıktısından eleştirme becerisini kullanmaya yönelik öğrenme çıktısına doğru aşamalı bir ilerleme takip edilir.

7. Söz varlığının geliştirilmesi diğer beceriler kadar dinleme/izleme becerisi için de büyük öneme sahiptir. Bu sebeple çalışmalar yürütülürken öğrenci, basılı-çevrim içi sözlük ve başvuru kaynaklarını kullanarak bir söz varlığı dosyası hazırlamaya teşvik edilir (MEB, 2024a, 7).

Programda dinleme/izleme sürecinin nasıl ele alınacağı ayrıntılarıyla ifade edilmektedir. Öğrencilerin dinleme/izleme becerisinin gelişiminin takip edilebilmesi için sene başında yapılacak tanılayıcı ölçümlerle gelişimin yıl boyu izlenmesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda programda dinleme/izleme becerisinin bilinenden bilinmeye ilkesiyle ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Öğrencilerin ön bilgilerinden hareketle öğrenme çıktılarını ulaşmaları için öğreticilerin öncelik sonralık ilişkisini dikkate alarak öğrenme süreçlerini planlaması istenmektedir.

TYMM ile hazırlanan programların beceri temelli olması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda hazırlanan 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda atölye çalışmaları ile öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Dinleme/izleme becerisi için yapılacak atölye çalışmalarının uygulama esasları programda şu şekilde ifade edilmektedir:

1. Eğitim öğretim yılının her dönemi için öğrenci seviyesine uygun bir dinleme/izleme materyali (film, animasyon, belgesel vb.) seçilir.

2. Dinleme/izleme materyalleri, derslerde kullanılacak materyallerde aranan nitelikleri taşıyan materyaller arasından zümre öğretmenler kurulu tarafından belirlenir.

3. Yıl içinde seçilen dinleme/izleme materyallerinden biri öğrenciler tarafından sınıfta izlenerek çözümlenir.

4. Yıl içinde seçilen diğer dinleme/izleme materyalini ise öğrenci ve ailesinin birlikte izleyip çözümlenmesi sağlanır.

5. Atölyeler için seçilecek dinleme/izleme materyallerinin temalarla bağlantılı olmasına dikkat edilir (MEB, 2024b, s. 19).

Türkçe ders kitaplarındaki dinleme/izleme etkinliklerinin Türkçe dersi öğretim programına uyumunu değerlendiren alanyazında çeşitli araştırmalar mevcuttur. Uzun, Aytaç ve Ungan (2022) çalışmalarında Türkçe ders kitaplarında yer alan dinleme/izleme metni ve etkinliklerini Türkçe öğretim programı doğrultusunda ele almışlardır. Deniz, Tarakçı ve Karagöl (2019) Türkçe ders kitaplarını dinleme/izleme kazanımlarına yer verme durumu açısından incelemişlerdir. Bağcı-Ayrancı ve Durmuş (2018) ise 5. sınıf Türkçe ders kitabını 2017 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarındaki dinleme/izleme kazanımlarına uygunluğu açısından değerlendirmişlerdir. TYMM 26 Nisan-10 Mayıs

2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Görünümleri

2024 tarihlerinde askıya çıkarılmış olup 27 Mayıs 2024 tarihinde onaylanmıştır. Bu nedenle 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili alanyazında henüz çok sayıda çalışma olmadığı söylenebilir. Konuyla ilgili alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde Banaz'ın (2024) çalışmasında TYMM'ye göre hazırlanmış Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki dijital okuryazarlık kavramı üzerinde durduğu, Memiş ve Kalyoncu'nun (2024) ise 2019 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nı karşılaştırdıkları görülmektedir. TYMM'nin tüm sınıflarda uygulanmasının aşamalı bir şekilde gerçekleştirilmesine ve 2024-2025 yılında sadece ilkokul 1. sınıf, ortaokul 5. sınıf, lise hazırlık ile 9. sınıf düzeylerinde uygulanmasına karar verilmiştir. Bu nedenle Türkçe dersi için sadece 5. sınıf ders kitabı TYMM'ye göre hazırlanmıştır. Bu çalışmayla 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki dinleme/izleme öğrenme çıktılarının 5. sınıf ders kitabındaki görünümlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarının sonraki eğitim-öğretim yıllarında TYMM'ye göre hazırlanacak ders kitaplarına dinleme/izleme öğrenme çıktıları açısından yol göstereceği düşünülmektedir. Bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki (2024) dinleme/izleme öğrenme çıktılarını karşılama durumu nedir?
2. Dinleme/izleme öğrenme çıktılarının 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki temalara göre dağılımı nasıldır?
3. Dinleme/izleme stratejileri 5. sınıf Türkçe ders kitabında nasıl ele alınmıştır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıyla yürütülmüştür. Durum çalışması belirli bir bağlamda yer alan bir durumu derinlemesine incelemek için kullanılan bir araştırma desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırma kapsamında Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki (2024) dinleme/izleme öğrenme çıktılarının 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki görünümleri derinlemesine ele alınmıştır. Verilerin toplanmasında doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2018, s. 189) doküman incelemesini araştırmaya konu olan olgu veya olaylar hakkında bilgiler içeren yazılı materyallerin analizi olarak tanımlamaktadırlar. Bu araştırma kapsamında da ilgili dokümanlar incelendiği için bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanıldığı söylenebilir.

Veri Kaynakları

Bu araştırmanın veri kaynaklarını; TYMM Ortak Metni (MEB, 2024a), Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2024b), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları'na ait 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı 1-2 oluşturmaktadır. İncelemeye konu olan kitap setinde toplam 6 tema bulunmaktadır, ilk 3 tema 1. kitapta, son 3 tema 2. kitapta yer almaktadır. Her temada 1 dinleme/izleme, 3 okuma metnine yer verilmiştir. Tema sonlarında Okuma Keyfi başlığı altında serbest okuma metnine yer verilmiştir. Her temanın sonunda "üretim zamanı" bölümünde yazma ve konuşma etkinliklerine, kontrol noktası bölümünde temaya yönelik tekrar etkinliklerine yer verilmiştir. Kontrol noktası bölümünden sonra da dil becerilerine yönelik öz değerlendirme ölçekleri bulunmaktadır. Dinleme/izleme öğrenme çıktılarına karşılık gelen etkinlikler sadece dinleme/izleme metinlerine bağlı etkinliklerde değil kitabın farklı bölümlerinde yer almaktadır. Bu nedenle bu çalışmada dinleme/izleme ve okuma metinlerine bağlı etkinlikler ile tema sonlarında yer alan üretim zamanı, kontrol noktası etkinlikleri ve öz değerlendirme ölçekleri araştırmaya dâhil edilerek inceleme yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Türkçe ders kitaplarında etkinlikler "1, 2 ve 3..." biçiminde numaralandırılmış, aynı zamanda bazı etkinlikler "1a, 1b, 1c..." biçiminde kendi içinde maddelere ayrılmıştır. Verilerin analizinde her etkinlik maddesinin hangi öğrenme çıktısına karşılık geldiği ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Strateji ile ilgili bazı etkinlikler iki ayrı kategoriye birden dâhil edilmiştir. Örneğin 1. ders kitabında sayfa 83'te yer alan 1a ve 1b etkinlikleri "Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme" ile "Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik

tahminde bulunabilme” öğrenme çıktılarının her ikisiyle de ilgili olduğundan her iki öğrenme çıktısı için de işaretlenmiştir.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için etkinliklerin hangi dinleme/izleme öğrenme çıktısına karşılık geldiği, 2 farklı alan uzmanı tarafından değerlendirilmiştir. Alan uzmanlarının değerlendirmeleri arasındaki güvenilirliği belirlemek üzere Kappa istatistiği kullanılmıştır. Analiz sonucunda güvenilirlik değeri 0.86 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değerle alan uzmanları arasında yüksek tutarlılık olduğu görülmüştür. (Landis ve Koch, 1977).

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırma doküman incelemesi yoluyla yürütülmüş olup katılımcılardan veri toplanmadığından etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar kapsamındadır.

Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “5. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin Ortaokul Türkçe Öğretim Programı’ndaki (2024) dinleme/izleme öğrenme çıktılarına karşılama durumu nedir?” olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problemine ilişkin bulgular şu şekildedir:

Tablo 1.

Dinleme/izleme Öğrenme Çıktılarına İlişkin Etkinlik Sayıları ve Dağılımı

Öğrenme Çıktısı	Etkinlik sayısı (f)	%
Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme	30	%13,89
Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme	30	%13,89
Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme	6	%2,78
Dinlediğinde/izlediğinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarını tahmin edebilme	2	%0,93
Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme	31	%14,35
Görselle iletilen anlamı belirleyebilme	9	%4,17
Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme	13	%6,02
Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme	7	%3,24
Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme	8	%3,70
Dinledikleri/izledikleri arasında karşılaştırma yapabilme	5	%2,31
Dinlediğindeki/izlediğindeki unsurları sınıflandırabilme	7	%3,24
Dinlediğini/izlediğini yorumlayabilme	8	%3,70
Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümlene yapabilme	4	%1,85
Bilgilendirici metinlerde metin yapılarından hareketle önemli bilgileri belirlemeye yönelik çözümlene yapabilme	2	%0,93
Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümlene yapabilme	3	%1,39
Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümlene yapabilme	3	%1,39
Bilgilendirici metinde düşünceyi geliştirme yollarını belirlemeye yönelik çözümlene yapabilme	2	%0,93
Dinlediğindeki/izlediğindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümlene yapabilme	5	%2,31
Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümlene yapabilme	8	%3,70
Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümlene yapabilme	8	%3,70

2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Görünümleri

Dinlediğini/izlediğini özetleyebilme	6	%2,78
Dinlediğini/izlediğini değerlendirebilme	6	%2,78
Dinlediğini/izlediğini eleştirebilme	3	%1,39
Dinlediğindeki/izlediğindeki probleme çözüm üretebilme	2	%0,93
Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme	8	%3,70
Toplam	216	100%

Tablo 1'e göre 5. sınıf dinleme/izleme becerisiyle ilişkili tüm öğrenme çıktılarının 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer aldığı görülmektedir. Tablo 1 incelendiğinde en çok "Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme" (%14,35) öğrenme çıktısına ders kitabında yer verildiği görülmektedir. En az ise "Dinlediğinde/izlediğinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarını tahmin edebilme" (%0,93), "Bilgilendirici metinlerde metin yapılarından hareketle önemli bilgileri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme" (%0,93), "Bilgilendirici metinde düşünceyi geliştirme yollarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme" (%0,93), "Dinlediğindeki/izlediğindeki probleme çözüm üretebilme" (%0,93) öğrenme çıktılarına yer verildiği görülmüştür.

Araştırmanın ikinci alt problemi "Dinleme/izleme öğrenme çıktılarının 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki temalara göre dağılımı nasıldır?" biçiminde belirlenmişti. Bu alt probleme yönelik bulgular şu şekildedir:

Tablo 2.

Temalara Göre Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarına İlişkin Etkinliklerin Sayıları ve Dağılımı

Tema adı	Etkinlik Sayısı (f)	%
Oyun Dünyası	37	%17,13
Atatürk'ü Tanımak	44	%20,37
Duygularımı Tanıyorum	27	%12,50
Geleneklerimiz	39	%18,06
İletişim ve Sosyal İlişkiler	36	%16,67
Sağlıklı Yaşıyorum	33	%15,28
Toplam	216	%100,00

Tablo 2 incelendiğinde dinleme/izlemeye ilişkin öğrenme çıktılarına en çok "Atatürk'ü Tanımak" temasında (%20,37) en az ise "Duygularımı Tanıyorum" temasında (%12,50) yer verildiği görülmektedir.

Oyun Dünyası temasında dinleme/izleme öğrenme çıktılarının görünümü şu şekildedir:

Tablo 3.

Oyun Dünyası Temasında Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının Görünümü

Oyun Dünyası Teması	Etkinlik Sayısı (f)	%
<i>Zorunlu Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme	4	%10,81
Dinlediğinde/izlediğinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarını tahmin edebilme	1	%2,70
Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme	10	%27,03
Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme	1	%2,70
Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme	2	%5,41
<i>Zorunlu Olmayan Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme	1	%2,70
Görselle iletilen anlamı belirleyebilme	2	%5,41

Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını çıkarabilmeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme	4	%10,81
Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme	2	%5,41
Dinledikleri/izledikleri arasında karşılaştırma yapabilme	1	%2,70
Dinlediğindeki/izlediğindeki varlıkları sınıflandırabilme	3	%8,11
Dinlediğini/izlediğini yorumlayabilme	2	%5,41
Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümlene yapabilme	1	%2,70
Dinlediğindeki/izlediğindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümlenmeler yapabilme	2	%5,41
Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümlene yapabilme	1	%2,70
Toplam	37	%100,00

Tablo 3 incelendiğinde Oyun Dünyası temasında programdaki zorunlu öğrenme çıktılarının tamamının karşılandığı ve bu temada en çok “Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme” öğrenme çıktısına yönelik etkinliklere yer verildiği anlaşılmaktadır.

Atatürk’ü Tanımak temasında dinleme/izleme öğrenme çıktılarının görünümü şu şekildedir:

Tablo 4.

Atatürk’ü Tanımak Temasında Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının Görünümü

Atatürk’ü Tanımak Teması	Etkinlik Sayısı (f)	%
<i>Zorunlu Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme	7	%15,91
Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme	8	%18,18
Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme	2	%4,55
Dinlediğinde/izlediğinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarını tahmin edebilme	1	%2,27
Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümlene yapabilme	2	%4,55
Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme	2	%4,55
<i>Zorunlu Olmayan Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme	5	%11,36
Görselle iletilen anlamı belirleyebilme	4	%9,09
Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme	1	%2,27
Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme	3	%6,82
Dinlediğini/izlediğini yorumlayabilme	4	%9,09
Dinlediğindeki/izlediğindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümlenmeler yapabilme	2	%4,55
Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümlene yapabilme	1	%2,27
Dinlediğini/izlediğini özetleyebilme	2	%4,55
Toplam	44	%100,00

Tablo 4’e göre Atatürk’ü Tanımak temasının programdaki zorunlu öğrenme çıktılarının tamamını karşıladığı ve bu temada en çok “Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme” (%18,8) öğrenme çıktısına yönelik etkinliklere yer verildiği görülmektedir.

2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Görünümleri

Duygularımı Tanıyorum temasında dinleme/izleme öğrenme çıktılarının görünümü şu şekildedir:

Tablo 5.

Duygularımı Tanıyorum Temasında Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının Görünümü

Duygularımı Tanıyorum Teması	Etkinlik Sayısı (f)	%
<i>Zorunlu Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme	4	%14,81
Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme	7	%25,93
Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme	3	%11,11
Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	1	%3,70
Bilgilendirici metinde düşünceyi geliştirme yollarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	2	%7,41
Dinlediğindeki/izlediğindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	1	%3,70
Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme	1	%3,70
<i>Zorunlu Olmayan Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme	2	%7,41
Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme	1	%3,70
Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme	1	%3,70
Dinledikleri/izledikleri arasında karşılaştırma yapabilme	1	%3,70
Dinlediğindeki/izlediğindeki varlıkları sınıflandırabilme	1	%3,70
Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	1	%3,70
Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	1	%3,70
Toplam	27	%100,00

Tablo 5'e göre Duygularımı Tanıyorum teması programdaki zorunlu dinleme/izleme öğrenme çıktılarının tamamını karşılamaktadır. Bu temada en çok "Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme" (%25, 93) öğrenme çıktısına karşılık gelecek etkinliklere yer verilmiştir.

Geleneklerimiz temasında dinleme/izleme öğrenme çıktılarının görünümü şu şekildedir:

Tablo 6.

Geleneklerimiz Temasında Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının Görünümü

Geleneklerimiz Teması	Etkinlik Sayısı (f)	%
<i>Zorunlu Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme	5	%12,82
Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme	7	%17,95
Görselle iletilen anlamı belirleyebilme	1	%2,56
Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme	3	%7,69
Dinlediğindeki/izlediğindeki unsurları sınıflandırabilme	3	%7,69
Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	2	%5,13
Dinlediğini/izlediğini özetleyebilme	2	%5,13
Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme	1	%2,56
<i>Zorunlu Olmayan Öğrenme Çıktıları</i>		

Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme	1	%2,56
Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme	4	%10,26
Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme	2	%5,13
Dinlediğini/izlediğini yorumlayabilme	1	%2,56
Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümlene yapabilme	1	%2,56
Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümlene yapabilme	2	%5,13
Dinlediğini/izlediğini değerlendirebilme	4	%10,26
Toplam	39	%100,00

Tablo 6 incelendiğinde Geleneklerimiz temasının programdaki zorunlu dinleme/izleme öğrenme çıktılarının tamamını karşıladığı anlaşılmaktadır. Bu temada en çok “Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme” (%17,95) öğrenme çıktısına yönelik etkinliklere yer verildiği görülmektedir.

İletişim ve Sosyal İlişkiler temasında dinleme/izleme öğrenme çıktılarının görünümü şu şekildedir:

Tablo 7.

İletişim ve Sosyal İlişkiler Temasında Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının Görünümü

İletişim ve Sosyal İlişkiler Teması	Etkinlik Sayısı (f)	%
<i>Zorunlu Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme	6	%16,67
Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme	6	%16,67
Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme	4	%11,11
Dinledikleri/izledikleri arasında karşılaştırma yapabilme	2	%5,56
Dinlediğini/izlediğini yorumlayabilme	1	%2,78
Dinlediğindeki/izlediğindeki probleme çözüm üretebilme	2	%5,56
Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme	1	%2,78
<i>Zorunlu Olmayan Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme	1	%2,78
Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme	4	%11,11
Görselle iletilen anlamı belirleyebilme	1	%2,78
Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme	2	%5,56
Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümlene yapabilme	1	%2,78
Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümlene yapabilme	2	%5,56
Dinlediğini/izlediğini özetleyebilme	2	%5,56
Dinlediğini/izlediğini değerlendirebilme	1	%2,78
Toplam	36	%100,00

Tablo 7'ye göre İletişim ve Sosyal İlişkiler teması programdaki zorunlu öğrenme çıktılarının tamamını karşılamaktadır ve bu temada en çok “Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme” (%16,67) ile “Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme” (%16,67) öğrenme çıktılarına karşılık gelecek etkinliklere yer verilmiştir.

2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Görünümleri

Tablo 8.

Sağlıklı Yaşıyorum Temasında Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının Görünümü

<i>Sağlıklı Yaşıyorum Teması</i>	Etkinlik Sayısı (f)	%
<i>Zorunlu Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme	4	%12,12
Bilgilendirici metinlerde metin yapılarından hareketle önemli bilgileri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	2	%6,06
Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümleme yapabilme	7	%21,21
Dinlediğini/izlediğini değerlendirebilme	1	%3,03
Dinlediğini/izlediğini eleştirebilme	3	%9,09
Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme	1	%3,03
<i>Zorunlu Olmayan Öğrenme Çıktıları</i>		
Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme	1	%3,03
Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme	7	%21,21
Görselle iletilen anlamı belirleyebilme	1	%3,03
Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme	1	%3,03
Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme	2	%6,06
Dinledikleri/izledikleri arasında karşılaştırma yapabilme	1	%3,03
Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme	2	%6,06
Toplam	33	%100,00

Tablo 8'e göre Sağlıklı Yaşıyorum teması zorunlu öğrenme çıktılarının tamamını karşılamaktadır ve bu temada en çok "Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümleme yapabilme" (%21,21) öğrenme çıktısına yönelik etkinliklere yer verilmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Dinleme/izleme stratejileri 5. sınıf Türkçe ders kitabında nasıl ele alınmıştır?" olarak belirlenmişti. Bu alt probleme yönelik bulgular şu şekildedir:

Tablo 9.

Dinleme/izleme Stratejilerinin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Görünümü

Stratejiler	Etkinlik Sayısı (f)	%
<i>Bilişsel Stratejiler</i>		
Ön Bilgileri Harekete Geçirme ve Kullanma	6	%20,00
Tahmin etme	5	%16,67
Görselleştirme	1	%3,33
Metin yapılarını analiz etme	4	%13,33
Bilgileri organize etme	2	%6,67
Soru sorma	2	%6,67
Çıkarım yapma	5	%16,67
Özetleme	4	%13,33
<i>Üst Bilişsel Stratejiler</i>		
	1	%3,33
Toplam	30	%100,00

Tablo 9 incelendiğinde 5. sınıf Türkçe ders kitabında dinleme/izleme için tüm bilişsel stratejilere yer verildiği, üst bilişsel stratejilere ise çok az yer verildiği görülmektedir. Bu temada en çok "Ön bilgileri harekete geçirme ve kullanma" (%20,00) stratejisine yönelik etkinliklere yer verildiği en az ise "Görselleştirme" (%3,33) stratejisine yönelik etkinliklere yer verildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 10.
Temalara Göre Dinleme/izleme Stratejilerinin Dağılımı

Temalar	Etkinlik Sayısı (f)	%
Oyun Dünyası	3	%10,00
Atatürk'ü Tanımak	8	%26,67
Duygularımı Tanıyorum	6	%20,00
Geleneklerimiz	7	%23,33
İletişim ve Sosyal İlişkiler	5	%16,67
Sağlıklı Yaşıyorum	1	%3,33
Toplam	30	%100,00

Tablo 10 incelendiğinde dinleme/izleme stratejilerine yönelik etkinliklere en çok “Atatürk’ü Tanımak” temasında (%26,67) en az ise “Sağlıklı Yaşıyorum” temasında (%3,33) yer verildiği anlaşılmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı’ndaki dinleme/izleme öğrenme çıktılarının 5. sınıf ders kitabındaki görünümünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinlikler incelenmiştir. Bu incelemenin sonucunda 5. sınıf Türkçe ders kitabının programda yer alan dinleme/izlemeyle ilgili tüm öğrenme çıktıları karşıladığı görülmüştür. Uzun, Aytan ve Ungan (2022) çalışmalarında 2021-2022 yılında kullanılan 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarını incelemişler ve dinleme etkinliklerinin bir kısmının programda dinleme becerisi altında verilen kazanımlarla uyuşmadığını tespit etmişlerdir. Deniz, Tarakçı ve Karagöl (2019) 5, 6, 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının dinleme/izleme kazanımlarına yer verme durumunu incelemişler ve araştırmalarının sonucunda incelenen kitapların hem kendi içinde hem de birbirleriyle kazanım sayıları bakımından uyum göstermediğini belirlemişler ve bir sistem gözetilmeden kitapların hazırlandığını ifade etmişlerdir. Bağcı-Ayrancı ve Durmuş (2018) 5. sınıf Türkçe ders kitabının Türkçe Dersi Öğretim Programları’ndaki dinleme/izleme kazanımlarına uygun olduğunu tespit etmişlerdir. Bu araştırmaya konu olan 5. sınıf Türkçe ders kitabının ise öğrenme çıktılarıyla uyumlu olması yıllar içerisinde kitaplarda iyileştirilmeye gidildiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Programda bir öğrenme çıktısının ilgili sınıf düzeyinde biri öğretme, ikisi de tekrar amaçlı olmak üzere farklı temalarda en az üç etkinlikte kullanılması gerektiği belirtilmektedir (MEB, 2024b, s. 6). Dinleme/izleme etkinlikleri açısından 5. sınıf ders kitabının bu açıdan programla örtüşmediği anlaşılmaktadır. Nitekim az sayıda da olsa bazı öğrenme çıktılarının kitapta sadece 2 etkinlikle ele alınması, 5. sınıf ders kitabının geliştirilmesi gereken bir özelliği olarak değerlendirilmelidir.

Araştırma sonucunda 5. sınıf Türkçe ders kitabında en çok “Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme” öğrenme çıktısına yer verildiği anlaşılmıştır. Bu durumun üst düzey düşünme becerilerini gerektiren öğrenme çıktılarının gerçekleştirilmesi için öncelikle öğrencilerin yüzey anlamı belirlemeleri gerektiğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim programda (MEB, 2024b, s. 7) öğrenme çıktılarının bazılarının bir başka öğrenme çıktısı için ön koşul niteliğinde olduğu ifade edilmektedir. “Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme” öğrenme çıktısının da “Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilmek” ile “Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilmek” öğrenme çıktıının ön koşulu olduğu söylenebilir. Yine de TYMM ile öğrencilere kazandırılmak istenen üst düzey düşünme becerilerinin gelişimi için ders kitaplarında konuyla ilgili etkinliklere daha çok verilmesi gerektiği ifade edilebilir. Dolayısıyla öğrencilerin dinlediklerinin/izlediklerinin derin anlamını keşfetmeleri için yönlendirilmeleri gerekmektedir.

Ortaokul Türkçe Öğretim Programı’nda (2024, s. 5) bütün dil becerilerine eşit derecede önem verildiği ifade edilmektedir, bu nedenle her temada dört temel dil becerisine dengeli bir biçimde yer verilmesi gerekmektedir. Dinleme/izleme öğrenme çıktıının 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki dağılımı incelendiğinde her temada birbirine yakın oranlarda dinleme/izleme öğrenme çıktısına ilişkin etkinliklere yer verildiği görülmekle beraber dinleme/izleme öğrenme çıktıının en çok Atatürk’ü

2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Görünümleri

Tanımak en az Duygularımı Tanıyorum temasında bulunduğu görülmüştür. Dinleme/izleme öğrenme çıktılarına temalarda benzer oranlarda yer verilmesi, 5. sınıf ders kitabının programla örtüştüğünü göstermesi bakımından olumlu bir durum olarak değerlendirilmelidir. 5. sınıf Türkçe ders kitabında “Oyun Dünyası, Atatürk’ü Tanımak, Duygularımı Tanıyorum, Geleneklerimiz, İletişim ve Sosyal İlişkiler, Sağlıklı Yaşıyorum” olmak üzere 6 ayrı tema bulunmaktadır. Programda her temada verilmesi gereken öğrenme çıktıları belirtilmiştir, dolayısıyla bazı öğrenme çıktılarından belirtilen temada yer alması zorunludur. Bu açıdan 5. sınıf Türkçe ders kitabı incelendiğinde tüm temaların programda belirtilen zorunlu öğrenme çıktılarından tamamını karşıladığı görülmektedir. Öte yandan programda (MEB, 2024b, s. 7) tema ve sınıf seviyesi ilerledikçe temada belirtilen zorunlu öğrenme çıktılarından yanı sıra ihtiyaç duyulan diğer öğrenme çıktılarından da öğretmenler veya eğitim araç ve gereçlerini hazırlayanlar tarafından belirlenebileceği ifade edilmektedir. Dolayısıyla zorunlu öğrenme çıktıları dışında ihtiyaç duyulan öğrenme çıktılarına ders kitabında yer verilmesi mümkündür. 5. sınıf Türkçe ders kitabında da zorunlu öğrenme çıktıları dışında farklı öğrenme çıktılarına her temada yer verildiği görülmektedir.

Oyun Dünyası temasında en çok “Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme”, Sağlıklı Yaşıyorum temasında en çok “Çoklu ortam öğelerine yönelik çözümler yapabilmek” öğrenme çıktılarına yer verildiği görülmektedir. Atatürk’ü Tanımak, Duygularımı Tanıyorum, Geleneklerimiz, İletişim ve Sosyal İlişkiler temalarında en çok “Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme” öğrenme çıktısına yer verilmiştir. 6 temadan 4’ünde en çok kullanılan öğrenme çıktısının “Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme” olması, programda ve ders kitabında strateji eğitime önem verildiğini göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Memiş ve Kalyoncu (2024, s. 190) 2024 programı ile 2019 programının farklılaştığı en önemli noktalardan birinin strateji, yöntem ve tekniklerinin ele alınıp biçimi olduğunu belirtmekte ve 2019 programında stratejilerin yüzeysel olarak ele alındığını ve genellikle kazanımların içerisinde stratejilere yer verildiğini ifade etmektedirler. 2024 programında ise dil eğitiminde kullanılacak stratejilerin ayrıntılı şekilde ele alındığını açıklamaktadırlar. Ayrıca bu durumun 2024 programını strateji, yöntem ve teknikler açısından 2019 programından üstün kıldığını vurgulamaktadırlar. 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki stratejilere verilen bu önem, ders kitaplarına da yansıtılmış ve 6 temanın 4’ünde en çok kullanılan öğrenme çıktısının stratejilere yönelik olması, programın stratejiler açısından 5. sınıf ders kitabıyla uyumlu hâle gelmesini sağlamıştır.

2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı, stratejileri bilişsel ve üst bilişsel stratejiler olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Buna göre bilişsel stratejiler doğrudan öğretimle ve uygun sırayla öğretilmeli, üst bilişsel stratejiler ise öğretmenin model olması yoluyla dolaylı olarak öğretilmelidir (MEB, 2024b, s. 9-10). 5. sınıf Türkçe ders kitabı stratejiler açısından incelendiğinde dinleme/izleme stratejilerinin tümüne kitapta yer verildiği ve en çok “Ön bilgileri harekete geçirme ve kullanma” en az ise “Görselleştirme” stratejisine yer verildiği görülmektedir. Diğer yandan, stratejilerin temalara eşit biçimde dağıtılmadığı, bazı temalarda öğrencileri strateji kullanmaya yöneltecek çok sayıda etkinliğe yer verildiği görülürken bazı temalarda çok az etkinliğe yer verildiği belirlenmiştir.

TYMM için hazırlanmış ortak metinde (MEB, 2024a) ve Türkçe Öğretim Programı'nda (MEB, 2024b) vurgulandığı gibi öğretim sürecinin çeşitlendirilmesi için farklı öğretim yöntem ve teknikleri ile materyallerden yararlanılması gerekmektedir. 5. sınıf Türkçe ders kitabı incelendiğinde ise “Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilmek/kendini uyarlayabilmek” öğrenme çıktısının ağırlıklı olarak tema sonlarında bulunan kontrol noktası bölümlerindeki “Dinleme/izleme Öz Değerlendirme Ölçeği” ile ilişkilendirilmiş ve sınırlandırılmış olduğu görülmektedir. Öğrenmenin nihai amacı, her bir dil becerisi çerçevesinde öğrencilerin Türkçe alan becerilerini [yönetme, anlam/içerik oluşturma, çözümlenme, kural uygulama ve kendini uyarlama (öz yansıtma)] geliştirmek olmalıdır (MEB, 2024b, s. 6). Bu nedenle kendini uyarlama (öz yansıtma) bütünleşik becerisinin 2024 Türkçe Öğretim Programı için oldukça önemli olduğu anlaşılmakta ve ilgili öğrenme çıktısına öğrencileri ulaştırılacak farklı türdeki etkinlik örneklerinin ders kitaplarında ele alınmasının gerekli olduğu görülmektedir.

Araştırmanın alt problemlerinden olmamakla beraber araştırmayla birlikte fark edilen bir diğer husus, TYMM’ye göre hazırlanmış 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki dinleme/izleme etkinliklerinin kitap içerisindeki dağılımıdır. Önceki yıllarda hazırlanmış Türkçe ders kitaplarında dinleme/izleme etkinlikleri ağırlıklı olarak her temada yer alan dinleme/izleme metnine bağlı etkinliklerle sunulmaktaydı. Bu

durum hedeflenen kazanımın dinleme/izleme metinleriyle ilişkilendirilmesinin uygun olmadığı durumlarda kazanıma ulaşmayı zorlaştırmaktaydı. Aynı zamanda ders kitabı hazırlayanları sınırlandırmakta, dinleme/izleme etkinliklerinin birbirini tekrar etmesine ve çeşitlendirilememesine neden olmaktadır. Nitekim Uzun, Aytan ve Ungan (2022) 2021-2022 yılında kullanılan 5. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında dinleme/izleme becerisini incelemiş ve okuma metni alt sorularının yanında metinle konu bakımından uyumlu en az bir dinleme/izleme etkinliğine yer verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. TYMM'e göre hazırlanmış 5. sınıf Türkçe ders kitabında dinleme/izleme etkinliklerinin okuma metinleriyle ilişkili etkinliklerle birlikte sunulmasının dinleme/izlemenin diğer dil becerileriyle bağlantılı şekilde ele alınmasına, bu alandaki etkinliklerin çeşitlendirilmesine, çoklu ortam öğelerini içeren dijital metinlere daha fazla yer verilmesine yardımcı olduğu ifade edilebilir.

Bu araştırmayla 5. sınıf Türkçe ders kitabının 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki dinleme/izleme öğrenme çıktıları karşıladığı görülmüştür. Ancak Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin hazırlanmasında programda belirtilen "bir öğrenme çıktısının farklı temalarda en az üç etkinlikte kullanılması" ilkesine uyulmadığı belirlenmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarından hareketle sonraki eğitim-öğretim dönemleri için hazırlanacak Türkçe ders kitaplarının bu hususta iyileştirilmesi önerilebilir. Araştırma sonucunda 5. sınıf Türkçe ders kitabında en çok "Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleme" öğrenme çıktısına yer verildiği anlaşılmış olup TYMM ile öğrencilere kazandırılmak istenen üst düzey düşünme becerilerinin gelişimi için Türkçe ders kitaplarında öğrencileri dinlediklerinin/izlediklerinin derin anlamını keşfetmeye yönlendirecek etkinliklere yer verilmesi gerektiği görülmüştür. Öte yandan 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'nda stratejilere verilen önem, ders kitaplarına da yansıtılmış ve 6 temanın 4'ünde en çok kullanılan öğrenme çıktısının stratejilere yönelik olması programın bu açıdan 5. sınıf ders kitabıyla uyumlu olmasını sağlamıştır. TYMM'ye göre ileride hazırlanacak Türkçe ders kitaplarında kendini uyarılma (öz yansıtma) bütünleşik becerisinin "Dinleme/izleme Öz Değerlendirme Ölçeği" ile sınırlandırılmaması tavsiye edilebilir. Dinleme/izleme etkinliklerinin sadece dinleme/izleme metinleriyle ilişkilendirilmemesi, okuma metinlerindeki etkinliklerle bağlantılı olması, sonraki dönemlerde hazırlanacak Türkçe ders kitaplarında da devam ettirilmesi gereken bir uygulama olarak görülmektedir. Sonuç olarak 5. sınıf Türkçe ders kitabı, 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı ile dinleme/izleme öğrenme çıktıları açısından örtüşmektedir ancak bahsi geçen hususlarda kitabın iyileştirilmesinin gerekli olduğu söylenebilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırma doküman incelemesi yoluyla yürütülmüş olup katılımcılardan veri toplanmadığından etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar kapsamındadır.

Yazarların Katkı Oranı

Bu çalışmayı yazar tarafından tek başına hazırlamıştır.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması teşkil edebilecek durumlar ve ilişkiler mevcut değildir.

Kaynaklar

- Akpınar, B., Özer, B., Oral, B. ve Köksalan, B. (2024). Türkiye yüzyılı maarif modelinin program geliştirme ve felsefi düzlemde analizi. *Sosyal Bilimler Ekev Akademi Dergisi*, 99, 59-73. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1489135>
- Akyurt, G., Angın, L., Aslan, Ü., Cin, A., Dalioğlu, S., Dönmez, A., Ersal, P., Han, C., Hülür-Taşın, N., İlhan, E., Kavas, M., Sayılır, S., Sayılır, T., Şener, F. (2024). *5. sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Görünümleri

- Bağcı-Ayrancı, B. ve Durmuş, G. (2018). 2017 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan dinleme/izleme etkinliklerine eleştirel bir bakış. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 6(2), 192-216.
- Banaz, E. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dijital okuryazarlık açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 279-290. <https://doi.org/10.48066/kusob.1483671>
- Deniz, K., Tarakcı, R. ve Karagöl, E. (2019). Dinleme/izleme kazanımları açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 18-32.
- Landis, J. R. ve Koch, G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.
- Melanlioğlu, D. ve Aran Can, Ö. (2023). K-12 düzeyinde Türkçe öğrenen yabancılar için 21. Yüzyıl beceriler çerçevesinin incelenmesi. *Millî Eğitim*, 52(Özel Sayı), 323-366. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1309184>
- Memiş, M. ve Kalyoncu, M. R. (2024). 2024 Türkçe Öğretim Programı ile 2019 Türkçe Öğretim Programı'nın karşılaştırmalı incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 12(2), 176-199. <https://doi.org/10.29228/ijla.76352>
- MEB (2023). *K12 beceriler çerçevesi Türkiye bütüncül modeli*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2024a). *Türkiye yüzyılı maarif modeli öğretim programları ortak metni*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2024b). *Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı Türkiye yüzyılı maarif modeli*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2024c). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli: Köklerden geleceğe*. Yönetici sunumu.
- Polat, Y., Deniz, K. ve Kurtul, K. (2024). K12 beceriler çerçevesi Türkiye bütüncül modeli bağlamında Türkçe alan becerileri. *Millî Eğitim*, 53 (241), 473-498. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1309211>
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli – Süreç*. <https://tymm.meb.gov.tr/surec#>
- Trilling, B. ve Fadel, C. (2009). *21st century skills: learning for life in our times*. New Jersey: Jossey-Bass.
- Türk Eğitim Derneği (2024). *"Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" ortak metni ve taslak öğretim programlarına ilişkin değerlendirmeler*. <https://tedmem.org/storage/writes/May2024/jRig4W4mjT6skSOcRARS.pdf>
- Uzun, O., Aytan, T. ve Ungan, S. (2022). Türkçe ders kitaplarında yer alan dinleme/izleme metni ve etkinliklerinin Türkçe öğretim programı doğrultusunda incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 366-401. <https://doi.org/10.21733/ibad.1132465>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Extended Abstract

Introduction

It is crucial to incorporate the necessary skills into curricula to enable individuals of the 21st century to succeed personally, socially, educationally and professionally. Today's students face no difficulty in accessing information or connecting with people around the world whenever they wish. However, they must overcome various challenges and acquire multiple competencies to adapt to the demands of this century. Therefore, a school environment that solely focuses on transmitting knowledge is insufficient to prepare students for society (Melanlioğlu & Aran, 2023, p. 327). Curricula are periodically revised to meet the evolving needs of the age, aiming to cultivate individuals equipped with contemporary skills. In Türkiye, curricular adjustments have been made over time to keep pace with these changes, aiming to ensure that the Turkish education system can effectively and rapidly achieve its educational goals in alignment with modern expectations. As part of these efforts, "The Century of Türkiye Education Model" (TYMM) was adopted in May 2024, initiating a significant restructuring of the curriculum. The 2024 Turkish Language Curriculum for middle schools specifically details the approach to teaching the skills of listening and watching. To monitor the development of students' listening and watching abilities, the curriculum emphasizes the implementation of diagnostic

assessments at the beginning of the academic year, facilitating continuous tracking of their progress throughout the year. The curriculum also underscores the principle of progressing from the known to the unknown in developing listening and watching skills. It advises educators to plan learning processes by taking into account the logical sequence of prior knowledge and learning outcomes, enabling students to build upon their existing understanding and achieve targeted competencies.

This research aims at identifying the reflections of listening/watching learning outcomes from the 2024 Turkish Language Curriculum for middle schools within the 5th-grade Turkish textbook. The study findings are expected to provide guidance on listening/watching learning outcomes for textbooks to be prepared according to the Century of Türkiye Education Model (TYMM) in the following academic years. In this line, the study seeks to address the following research questions:

1. To what extent do the activities in the 5th-grade Turkish textbook align with the listening/watching learning outcomes specified in the 2024 Turkish Language Curriculum for middle schools?
2. How are the listening/watching learning outcomes distributed across the themes in the 5th-grade Turkish textbook?
3. How are listening/watching strategies addressed in the 5th-grade Turkish textbook?

Method

This research was conducted using the case study design, one of the qualitative research methods. Case study is a research design used to examine a particular situation in depth within a specific context (Yıldırım & Şimşek, 2018). In this research, the document analysis technique was used for data collection. Yıldırım and Şimşek (2018, p. 189) define document analysis as the examination of written materials that contain information about the phenomenon or events under investigation. The data sources for this research include the TYMM Joint Text (MoNE, 2024a), the Turkish Language Curriculum for middle schools (MEB, 2024b), and the 5th-grade Turkish textbooks (Volumes 1 and 2) published by the Ministry of National Education. We used the method of content analysis to analyze the current study data.

Result and Discussion

This study aims at identifying the reflections of listening/watching learning outcomes from the 2024 Turkish Language Curriculum for middle schools in the 5th-grade Turkish textbook. In this line, we examined the activities included in the 5th-grade Turkish textbook. The analysis revealed that the textbook met all the listening/watching learning outcomes specified in the curriculum.

The curriculum stipulates that each learning outcome should be integrated into at least three activities in different themes at each grade level - one for teaching and two for reinforcement (MoNE, 2024b, p. 6). However, the 5th-grade Turkish textbook does not fully align with this requirement concerning listening/watching activities.

The findings indicated that the most frequently addressed learning outcome in the 5th-grade Turkish textbook was “identifying the surface meaning of what is heard/watched.” While the distribution of listening/watching learning outcomes was fairly balanced across themes, they were most prevalent in the theme “Getting to Know Atatürk” and least prevalent in the theme “Recognizing My Emotions”.

The curriculum specifies mandatory learning outcomes for each theme, making it essential for certain outcomes to appear in designated themes. The analysis of the 5th-grade Turkish textbook indicated that it included all required learning outcomes for each theme as specified in the curriculum.

In four out of the six themes, the most commonly emphasized outcome was “managing selection of strategies and methods in listening/watching” as it highlights the importance given by the curriculum and the textbook to teaching strategy. Memiş and Kalyoncu (2024, p. 190) note that one of the main distinctions between the 2024 curriculum and the 2019 version lies in the approach to strategies, methods and techniques, with the 2019 curriculum addressing strategies more superficially and typically within outcomes. The emphasis on strategies in the 2024 curriculum was reflected in the

2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Görünümleri

textbook, where four of the six themes prioritized strategy-focused outcomes, aligning the program's emphasis on strategies with the textbook content.

Analysis of the 5th-grade Turkish textbook in terms of strategies indicated that all listening/watching strategies were represented in the textbook. According to the results, the most emphasized strategy was "activating and using prior knowledge," while "visualization" was the least emphasized. However, the distribution of strategies was not consistent across themes; some themes contained many activities prompting students to apply strategies, while others contained very few.

As highlighted in the TYMM Joint Text (MEB, 2024a) and the Turkish Language Curriculum (MoNE, 2024b), it is necessary to diversify the instructional process by incorporating various teaching methods, techniques and materials. In the 5th-grade Turkish textbook, the learning outcome "engaging in self-reflection/adaptation in the listening/watching process" was predominantly associated and also limited with the "Listening/Watching Self-Assessment Scale" available at the end of themes.

In summary, this study revealed that the 5th-grade Turkish textbook met the listening/watching learning outcomes of the 2024 Turkish Language Curriculum for middle schools. Nonetheless, the study concluded that there were still some areas for improvement in the textbook's approach to listening/watching learning outcomes. Based on these findings, it is recommended that future Turkish textbooks consider these areas for improvement in the next academic term.